

Rumantsch è ina lingua naziunala, ma ina lingua parzialmain uffiziala da la Confederaziun, numnadamain en la correspundenza cun persunas da lingua rumantscha. La translaziun d'in decret federal serva a l'infurmaziun, n'ha dentant nagina validitad legala.

Lescha federala davart la planisaziun dal territori (Lescha davart la planisaziun dal territori, LPT)¹

dals 22 da zercladur 1979 (versiun dal 1. da schaner 2019)

L'Assemblea federala da la Confederaziun svizra,

sa basond sin ils art. 22^{quater} e 34^{sexies} da la Constituziun federala^{2,3}
sunter avair gi invista da la missiva dal Cussegl federal dals 27 da favrer 1978⁴,
concluda:

1. titel   Introducziun

Art. 1   Finamiras

¹ La Confederaziun, ils chantuns e las vischnancas procuran ch'il terren vegnia utilisà cun mesira e ch'il territori da construcziun vegnia separà dal territori betg surbajegibel.⁵ Els accordeschan ina cun l'autra lur activitads che han in effect sin il territori e realiseschan in urden da la colonisaziun che sa drizza tenor il svilup dal pajais che vegn giavischà. En quest connex resguardan els las relaziuns natiralas sco er ils basegns da la populaziun e da l'economia.

² Cun mesiras da la planisaziun dal territori sustegnan els en spezial las stentas:

a. da proteger las basas da viver natiralas sco il terren, l'aria, l'aua, il gaud e la cuntrada;

abis,⁶ da diriger il svilup da l'abitadi vers l'intern, resguardond ina qualitat d'abitar adequata;

AS 1979 1573

¹ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 6 d'oct. 1995, en vigur dapi il 1. da schan. 1997 (AS 1996 965; BBl 1994 III 1075).

² [AS 1969 1249, 1972 1481]. A las disp. numnadas correspundan oz ils art. 41, 75, 108 e 147 da la Cst. dals 18 d'avrigl 1999 (SR 101).

³ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 6 d'oct. 1995, en vigur dapi il 1. da schan. 1997 (AS 1996 965; BBl 1994 III 1075).

⁴ BBl 1978 I 1006

⁵ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBl 2010 1049).

⁶ Integrà tras la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBl 2010 1049).

- b.⁷ da stgaffir abitadis cumpacts;
- b^{bis}.⁸ da stgaffir e da mantegnair las premissas territorialas per l'economia;
- c. da promover la vita sociala, economica e culturala en las singulas regiuns e da s'engaschar per ina decentralisaziun adequata da la colonisaziun e da l'economia;
- d. da garantir che la Svizra haja ina basa da provediment suffizienta;
- e. da garantir la defensiun generala;
- f.⁹ da promover l'integraziun da persunas estras sco er la coesiun sociala.

Art. 2 Obligaziun da planisaziun

¹ La Confederaziun, ils chantuns e las vischnancas elavuran las planisaziuns ch'èn necessarias per lur incumbensas che han in effect sin il territori ed accordeschan questas planisaziuns ina cun l'otra.

² Els resguardan las consequenzas territorialas da lur ulteriura activitad.

³ Las autoritads incaricadas cun incumbensas da planisaziun sa stentan da laschar a las autoritads sutordinadas la libertad necessaria da decider che quellas dovran per ademplir lur incumbensas.

Art. 3 Principis da planisaziun

¹ Las autoritads incaricadas cun lavurs da planisaziun observan ils suandants principis.

² La cuntrada sto vegnir schanegiada. En spezial duain:

- a.¹⁰ star a disposiziun a l'agricultura avunda surfatschas cultivablas adattadas, en spezial surfatschas cun culturas alternantas;
- b. abitadis, edifizis e stabiliments s'integrar en la cuntrada;
- c. vegnir tegnidas avertas las rivas dals lais e dals flums e vegnir facilitads l'access public e l'utilisaziun publica;
- d. vegnir conservadas cuntradas quasi-naturalas e territoris da recreaziun;
- e. ils guauds pudair ademplir lur funcziuns.

³ Ils abitadis ston vegnir concepids tenor ils basegns da la populaziun, e lur extensiun sto vegnir limitada. En spezial duain:

⁷ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBI 2010 1049).

⁸ Integrà tras la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBI 2010 1049).

⁹ Integrà tras la cifra 3 da l'agiunta da la LF dals 16 da dec. 2016 (integraziun), en vigur dapi il 1. da schan. 2019 (AS 2017 6521, 2018 3171; BBI 2013 2397, 2016 2821).

¹⁰ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBI 2010 1049).

- a.¹¹ ils lieus d'abitar e da lavur vegnir repartids en moda cunvegna e vegnir planisads prioritarmain en territoris ch'èn accessibels adequatamain er cun meds da transport publics;
  - a^{bis}.¹² vegnir prendidas mesiras per utilizar meglier las surfatschas nunduvradas u sutduvradas en zonas da construcziun sco er las pussaivladads da densifigar la surfatscha d'abitadi;
  - b. zonas d'abitar vegnir schanegiadas uschè bain sco pussaivel d'influenzas nuschaivlas u mulestusas sco impestaziun da l'aria, canera e vibraziuns;
  - c. vegnir mantegnidas u stgaffidas vias da velos e sendas da peduns;
  - d. esser garantidas premissas favuraivlas per il provediment cun rauba e cun servetschs;
  - e. ils abitadis cuntegnair bleras surfatschas verdas e bostgs.
- ⁴ Per ils edifizis e stabiliments publics e ch'èn d'interess public ston vegnir determinads lieus adequats. En spezial duain:
- a. vegnir resguardads basegns regiunals e vegnir eliminadas inegalitads disturbantas;
  - b. implants sco scolas, indrizs da temp liber u servetschs publics esser bain cuntanschibels per la populaziun;
  - c. consequenzas negativas per la basa da viver natirala, per la populaziun e per l'economia vegnir evitadas u minimisadas tut en tut.

Art. 4 Infurmaziun e cooperaziun

¹ Las autoritads incaricadas cun incumbensas da planisaziun infurmeschan la populaziun davart las finamiras e l'andament da las planisaziuns tenor questa lescha.

² Ellas procuran che la populaziun possia cooperar en moda adequata a planisaziuns.

³ Ils plans tenor questa lescha èn publics.

Art. 5 Gulivaziun ed indemnisaziun

¹ Il dretg chantunal regla ina gulivaziun adequata per avantatgs e per dischavantatgs considerabels che resultan da planisaziuns tenor questa lescha.

^{1bis} Ils avantatgs che resultan da la planisaziun vegnan cumpensads cun ina tariffa d'almain 20 pertschient. La cumpensaziun sto vegnir pajada, cur ch'il bain immobigliar vegn surbajegià u vendì. Il dretg chantunal concepescha la cumpensaziun, uschia ch'i vegnan cumpensadas almain las plivalurs che resultan da l'attribuziun duraivla dal terren ad ina zona da construcziun.¹³

¹¹ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBI 2010 1049).

¹² Integrà tras la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBI 2010 1049).

¹³ Integrà tras la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBI 2010 1049).

^{1ter} Il retgav vegn utilisà per mesiras tenor l'alineia 2 u per ulteriuras mesiras da la planisaziun dal territori tenor l'artitgel 3, en spezial tenor ils alineas 2 litera a e 3 litera a^{bis}.¹⁴

^{1quater} Per calcular la taxa sto l'import che vegn duvrà entaifer in termin adequat per acquistar in edifizii agricul cumpensatoric destinà a la cultivaziun persunala, vegnir deduci da l'avantatg che resulta da la planisaziun en il rom d'ina enzonaziun.¹⁵

^{1quinquies} Il dretg chantunal po desister d'incassar la taxa:

- a. sch'ina communidad stuess pajar la taxa; u
- b. sch'il retgav previsibel da la taxa stat en ina relaziun disfavouraivla cun las expensas per l'incassament.¹⁶

^{1sexies} En cas d'ina taglia sin il gudogn tras la vendita da bains immobigliars sto la taxa pajada vegnir deducida dal gudogn sco part da las spensas.¹⁷

² Sche planisaziuns chaschunan restricziuns da la proprietad che sumeglian in'expropriaziun, vegn quai indemnissà cumplainamain.

³ Ils chantuns pon prescriber ch'il pajament d'indemnisaziuns en cas da restricziuns da la proprietad stoppian vegnir menziunadas en il register funsil.

2. titel Mesiras da la planisaziun dal territori

1. chapitel Plans directivs dals chantuns

Art. 6 Basas

¹ ...¹⁸

² Preparond lur plans directivs elavuran ils chantuns las basas, en las qualas els fixeschan tge territoris ch'èn:¹⁹

- a. adattads per l'agricultura;
- b. spezialmain bels, prezios u d'impurtanza per la recreaziun u sco basa da viver natirala;

¹⁴ Integrà tras la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBl 2010 1049).

¹⁵ Integrà tras la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBl 2010 1049).

¹⁶ Integrà tras la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBl 2010 1049).

¹⁷ Integrà tras la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBl 2010 1049).

¹⁸ Aboli tras la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, cun effect dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBl 2010 1049).

¹⁹ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBl 2010 1049).

b^{bis}.²⁰ adattads per la producziun d'electricitad or d'energias regenerablas;

c. periclitads considerablmain da privels da la natira u d'influenzas nuschaivlas.

³ En las basas descrivan ils chantuns er il stadi ed il svilup vertent:²¹

a.²² da lur territori d'abitadi;

b.²³ dal traffic;

b^{bis}.²⁴ dal provediment, en spezial cun electricitad or d'energias regenerablas;

b^{ter}.²⁵ dals edifizis e stabiliments publics;

c.²⁶ da lur surfatschas cultivablas.

⁴ Els resguardan ils concepts ed ils plans sectorials da la Confederaziun, ils plans directivs dals chantuns vischins sco er concepts regiunals da svilup e plans regiunals.

Art. 7 Collavuraziun tranter las autoritads

¹ Ils chantuns collavuran cun las autoritads da la Confederaziun e dals chantuns vischins, uschenavant che lur incumbensas sa tutgan.

² Sch'ils chantuns na s'accordan betg in cun l'auter u cun la Confederaziun davart la dumonda, co che activitads che han in effect sin il territori duain vegnir coordinadas ina cun l'autra po vegnir pretendida la procedura da rectificaziun (art. 12).

³ Ils chantuns da cunfin tschertgan la collavuraziun cun las autoritads regiunals da l'exteriur vischin, uschenavant che lur mesiras pon avair in effect che surpassa il cunfin.

Art. 8²⁷ Cuntegn minimal dals plans directivs

¹ Mintga chantun fa in plan directiv che fixescha almain:

a. il svilup previs da ses territori;

b. co che las activitads che han in effect sin il territori vegnan coordinadas ina cun l'autra en vista al svilup giavischà;

c. l'urari ed ils meds ch'èn previs per ademplier las incumbensas.

²⁰ Integrà tras la cifra II 5 da l'aggiunta da la Lescha d'energia dals 30 da sett. 2016, en vigur dapi il 1. da schan. 2018 (AS 2017 6839; BBI 2013 7561).

²¹ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBI 2010 1049).

²² Versiun tenor la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBI 2010 1049).

²³ Versiun tenor la cifra II 5 da l'aggiunta da la Lescha d'energia dals 30 da sett. 2016, en vigur dapi il 1. da schan. 2018 (AS 2017 6839; BBI 2013 7561).

²⁴ Integrà tenor la cifra II 5 da l'aggiunta da la Lescha d'energia dals 30 da sett. 2016, en vigur dapi il 1. da schan. 2018 (AS 2017 6839; BBI 2013 7561).

²⁵ Integrà tenor la cifra II 5 da l'aggiunta da la Lescha d'energia dals 30 da sett. 2016, en vigur dapi il 1. da schan. 2018 (AS 2017 6839; BBI 2013 7561).

²⁶ Integrà tras la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBI 2010 1049).

²⁷ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBI 2010 1049).

² Projects cun effects considerabels sin il territori e sin l'ambient ston avair ina basa en il plan directiv.

Art. 8a²⁸ Cuntegn dal plan directiv en il sector da l'abitadi

¹ En il sector da l'abitadi fixescha il plan directiv en spezial il suandant:

- a. la dimensiun totala da la surfatscha d'abitadi, la repartiziun da tala en il chantun e la moda e maniera da coordinar lur engrondiment sin plaun regiunal;
- b. la coordinaziun da l'abitadi cun il traffic sco er la garanzia d'ina accessibilitad raziunala che permetta da spargnar surfatschas;
- c. la moda e maniera d'effectuar in svilup da l'abitadi d'auta qualitat vers l'intern;
- d. la moda e maniera da garantir che las zonas da construcziun correspundian a las pretensiuns da l'artitgel 15; e
- e. la moda e maniera da rinforzar la renovaziun da l'abitadi.

² e ³ ...²⁹

Art. 8b³⁰ Plan directiv en il sector da l'energia

Il plan directiv designescha ils territoris ed ils trajects d'auas ch'èn adattads per l'utilisaziun d'energias regenerablas.

Art. 9 Vigur lianta ed adattaziun

¹ Ils plans directivs èn liants per las autoritads.

² Sche las relaziuns èn sa midadas, sch'ì sa tschentan novas incumbensas u sch'ina soluziun – tut en tut – meglra è pussaivla, vegnan ils plans directivs revedids ed adattads, sche quai è necessari.

³ Ils plans directivs vegnan per regla examinads totalmain mintga 10 onns e revedids, sche quai è necessari.

Art. 10 Cumpetenza e procedura

¹ Ils chantuns reglan la cumpetenza e la procedura.

² Els reglan, co che las vischnancas, co che auters purtaders d'incumbensas che han in effect sin il territori sco er co che organisaziuns da la protecziun da l'ambient, da la natira e da la patria che han il dretg da far recurs tenor l'artitgel 55 da la Lescha fede-

²⁸ Integrà tras la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBI 2010 1049).

²⁹ Oriundamain art. 8 al. 2 e 3. Integrà tras la cifra I da la LF dals 17 da dec. 2010 (AS 2011 2913; BBI 2007 5765). Aboli tras l'art. 24 cifra 2 da la L dals 20 da mars 2015 davart las abitaziuns secundaras, cun effect dapi il 1. da schan. 2016 (AS 2015 5657; BBI 2014 2287).

³⁰ Integrà tenor la cifra II 5 da l'aggiunta da la Lescha d'energia dals 30 da sett. 2016, en vigur dapi il 1. da schan. 2018 (AS 2017 6839; BBI 2013 7561).

rala dals 7 d'october 1983³¹ davart la protecziun da l'ambient e tenor l'artitgel 12 da la Lescha federala dal 1. da fanadur 1966³² davart la protecziun da la natira e la patria coopereschan tar l'elavuraziun dals plans directivs.³³

Art. 11 Approvaziun dal Cussegl federal

¹ Il Cussegl federal approvescha ils plans directivs e lur adattaziuns, sch'els correspundan a questa lescha, en spezial sch'els resguardan adequatamain las incumbensas da la Confederaziun e dals chantuns vischins che han in effect sin il territori.

² Per la Confederaziun e per ils chantuns vischins daventan plans directivs pir liants, cur ch'els èn vegnids approvads dal Cussegl federal.

Art. 12 Rectificaziun

¹ Sch'il Cussegl federal na po betg approvar plans directivs u parts da tals, ordinescha el – suenter avair tadlà las parts participadas – ina tractativa da reconciliaziun.

² Per la durada da la tractativa da reconciliaziun ordinescha el ch'i na vegnia fatg nagut che pudess influenzer en moda negativa ses resultat.

³ Sch'i na dat nagina reconciliaziun, decida il Cussegl federal il pli tard 3 onns suenter ch'el ha ordinà la tractativa da reconciliaziun.

2. chapitel Mesiras spezialas da la Confederaziun

Art. 13 Concepts e plans sectorials

¹ La Confederaziun elavura las basas per pudair ademplir sias incumbensas che han in effect sin il territori; ella fa ils concepts ed ils plans sectorials necessaris ed als accordescha in cun l'auter.

² Ella collavura cun ils chantuns ed als renda enconuschent a temp ses concepts, ses plans sectorials e ses projects da construcziun.

3. chapitel Plans d'utilisaziun

1. secziun Cuntegn ed intent

Art. 14 Noziun

¹ Ils plans d'utilisaziun reglan l'utilisaziun admissa dal terren.

² Els differenzieschan en spezial tranter zonas da construcziun, d'agricultura e da protecziun.

³¹ SR 814.01

³² SR 451

³³ Versiun tenor la cifra II 2 da la LF dals 20 da dec. 2006, en vigur dapi il 1. da fan. 2007 (AS 2007 2701; BBI 2005 5351 5391).

Art. 15³⁴ Zonas da construcziun

¹ Las zonas da construcziun ston vegnir determinadas uschia, ch'ellas correspundan al basegn probabel per 15 onns.

² Zonas da construcziun surdimensiunadas ston vegnir reducidas.

³ La situaziun e la grondezza da las zonas da construcziun ston vegnir coordinadas sin plaun intercommunal, observond las finamiras ed ils princips da la planisaziun dal territori. En spezial ston vegnir mantegnidas las surfatschas cun culturas alternantas e schanegiadas la natira e la cuntrada.

⁴ Da nov po terren vegnir attribui a la zona da construcziun:

- a. sch'el è adattà per vegnir surbajegià;
- b. sch'el vegn probablmain duvrà, rendì accessibel e surbajegià entaifer 15 onns, er en cas che las reservas d'utilisaziun internas en las zonas da construcziun existentas vegnan mobilisadas en moda consequenta;
- c. sche l'attribuziun na fragmentescha betg las surfatschas cultivablas;
- d. sche la disponibladad dal terren è garantida sin plaun giuridic; e
- e. sche l'attribuziun permetta da realisar il plan directiv.

⁵ La Confederaziun ed ils chantuns elavuran ensemen directivas tecnicas per l'attribuziun da terren a las zonas da construcziun, cunzunt per la calculaziun dal basegn da zonas da construcziun.

Art. 15a³⁵ Promoziun da la disponibladad da terren da construcziun

¹ En collavuraziun cun las vischnancas prendan ils chantuns las mesiras ch'èn necessarias per che las zonas da construcziun vegnian utilisadas tenor lur destinaziun, en spezial mesiras dal dretg funsil sco regruppaments dal terren (art. 20).

² Il dretg chantunal prevesa che l'autorità cumpetenta po fixar in termin per surbajegiar in bain immobigliar, sche l'interess public giustifitgescha quai, e ch'ella po ordinar tshertas mesiras, sch'il termin scada senza ch'il bain immobigliar saja vegni surbajegià.

Art. 16³⁶ Zonas d'agricultura

¹ Zonas d'agricultura servan a garantir a lunga vista la basa da provediment alimentar dal pajais, a mantegnair la cuntrada ed il territori da recreaziun u a la cumpensaziun ecologica e duain vegnir tegnidas libras per gronda part da surbajegiadas en correspundenza cun lur differentas funcziuns. Ellas cumpiglian terren:

³⁴ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBl 2010 1049).

³⁵ Integrà tras la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBl 2010 1049).

³⁶ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 20 da mars 1998, en vigur dapi il 1. da sett. 2000 (AS 2000 2042; BBl 1996 III 513).

- a. ch'è adattà per la cultivaziun agricula u per l'orticultura productiva e che vegn duvrà per ademplir las differentas incumbensas da l'agricultura; u
  - b. che duai vegnir cultivà da l'agricultura en l'interess general.
- ² Uschenavant sco pussaivel vegnan determinadas surfatschas colliadas pli grondas.
- ³ En lur planisaziuns tegnan ils chantuns adequatamain quint da las differentas funcziuns da las zonas d'agricultura.

Art. 16a³⁷ Edifizis e stabiliments confurms a la zona d'agricultura

¹ Confurms a la zona èn edificis e stabiliments che vegnan duvrads per la cultivaziun agricula u per l'orticultura productiva. Resalvada resta ina circumscripziun pli stretga da la confurmitad da la zona en il rom da l'artigel 16 alinea 3.

^{1bis} Edifizis e stabiliments ch'èn necessaris per producir energia or da biomassa u per stabiliments da cumpostar che stattan en connex cun quai pon vegnir permess sco confurms a la zona sin in manaschi agricul, sche la biomassa elavurada ha in stretg connex cun l'agricultura sco er cun quest manaschi. Las permissiuns ston vegnir colliadas cun la cundiziun ch'ìls edificis e stabiliments dastgan vegnir duvrads mo per l'intent permess. Il cussegl federal regla ils detagls.³⁸

² Edifizis e stabiliments che servan a l'augment intern d'in manaschi agricul u d'in manaschi che appartegna ad in'orticultura productiva, èn confurms a la zona. Il Cussegl federal regla ils detagls.³⁹

³ Edifizis e stabiliments che surpassan in augment intern pon vegnir permess sco confurms a la zona, sch'els duain vegnir construids en in territori da la zona d'agricultura ch'è vegni deliberà per quest intent dal chantun en ina procedura da planisaziun.

Art. 16a^{bis} 40 Edifizis e stabiliments per tegnair ed utilisar chavals

¹ Edifizis e stabiliments ch'èn necessaris per tegnair chavals vegnan permess sco confurms a la zona sin in manaschi agricul existent en il senn da la Lescha federala dals 4 d'october 1991⁴¹ davart il dretg funsil puril, sche quest manaschi dispona d'ina basa da pavel che deriva principalmain dal manaschi sez e sch'el ha pastgiras per tegnair ils chavals.

² Per utilisar ils chavals tegnids sin il manaschi pon vegnir permessas plazzas cun cuvrida dira.

³⁷ Integrà tras la cifra I da la LF dals 20 da mars 1998, en vigur dapi il 1. da sett. 2000 (AS 2000 2042; BBI 1996 III 513).

³⁸ Integrà tras la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007, en vigur dapi il 1. da sett. 2007 (AS 2007 3637; BBI 2005 7097).

³⁹ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007, en vigur dapi il 1. da sett. 2007 (AS 2007 3637; BBI 2005 7097).

⁴⁰ Integrà tras la cifra I da la LF dals 22 da mars 2013, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 905; BBI 2012 6589 6607).

⁴¹ SR 211.412.11

³ Installaziuns che stattan en in connex direct cun l'utilisaziun dals chavals, sco locals per sellas u gardarobas, vegnan permissas.

⁴ Il Cussegl federal regla ils detagls.

Art. 16b⁴² Scumond d'utilisaziun ed allontanament⁴³

¹ Edifizis e stabiliments che na vegnan betg pli utilisads conform a la zona e per ils quals in'utilisaziun en il senn dals artitgels 24–24e n'è betg admissibla, na dastgan betg pli vegnir duvrads.⁴⁴ Il scumond croda, uschè svelt ch'els pon puspè vegnir duvrads conform a la zona.

² Sche la permissiun cuntegna in termin u sch'ella è vegnida concedida cun ina cundiziun schlianta, ston ils edifizis e stabiliments vegnir allontanads, cur che la permissiun scada, ed il stadi da pli baud sto puspè vegnir restabili.⁴⁵

Art. 17 Zonas da protecziun

¹ Las zonas da protecziun cumpiglian:

- a. auals, flums, lais e lur rivas;
- b. cuntradas spezialmain bellas sco er cuntradas che han ina valur per la scienza natirala u per l'istorgia culturala;
- c. maletgs da lieus impurtants, lieus istorics sco er monuments natirals e culturals;
- d. spazis da viver per animals e per plantas degns da vegnir protegids.

² Empè da determinar zonas da protecziun po il dretg chantunal prevair autras mesiras adattadas.

Art. 18 Ulteriuras zonas ed ulteriurs territoris

¹ Il dretg chantunal po prevair ulteriuras zonas d'utilisaziun.

² El po cuntengnair prescripziuns davart territoris, dals quals l'utilisaziun n'è anc betg determinada u en ils quals ina tscherta utilisaziun vegn permissa pir pli tard.

³ L'areal da gaud è circumscrit e protegì da la legislaziun forestala.

⁴² Integrà tras la cifra I da la LF dals 20 da mars 1998, en vigur dapi il 1. da sett. 2000 (AS 2000 2042; BBl 1996 III 513).

⁴³ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007, en vigur dapi il 1. da sett. 2007 (AS 2007 3637; BBl 2005 7097).

⁴⁴ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 22 da mars 2013, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 905; BBl 2012 6589 6607).

⁴⁵ Integrà tras la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007, en vigur dapi il 1. da sett. 2007 (AS 2007 3637; BBl 2005 7097).

Art. 18a⁴⁶   **Implants solars**

¹ En zonas da construcziun ed en zonas d'agricultura na dovran implants solars, che s'adattan suffizientmain als tetgs, betg ina permissiun da construcziun tenor l'artitgel 22 alinea 1. Tals projects ston mo vegnir annunziads a l'autorità cumpetenta.

² Il dretg chantunal po:

- a.   determinar tscherts tips da zonas da construcziun, nua che l'aspect estetic è main impurtant e nua ch'er auters implants solars pon vegnir installads senza permissiun da construcziun;
- b.   prevair in'obligaziun da dumandar ina permissiun da construcziun en tips da zonas da proteccziun cleramain determinads.

³ Per installar implants solars sin monuments culturals e natirals d'impurtanza chantunala u naziunala dovri adina ina permissiun da construcziun. Ils implants solars na dastgan betg disturbar substanzialmain tals monuments.

⁴ En tut ils ulteriurs cas han ils interess d'utilisar l'energia solara sin edifizis existents u novs da princip la precedenza envers ils interess estetics.

Art. 19   **Avertura**

¹ Il terren è avert, sche l'access suffizient per l'utilisaziun correspudenta è avant maun e sch'ils conducts per l'aua, per l'energia sco er per l'aua persa è uschè datiers ch'in attatg po vegnir realisà senza custs e lavur considerabels.

² La communitad sto render accessiblas las zonas da construcziun entaifer il termin previs en il program d'avertura; en cas da basegn po ella far quai en etappas. Il dretg chantunal regla la participaziun finanziaria dals proprietaris dals bains immobigliars.⁴⁷

³ Sche la communitad n'avra betg zonas da construcziun entaifer il termin fixà, èsi da permetter als proprietaris dals bains immobigliars d'avrir sezs lur terren tenor ils plans approvads da la communitad u da pajar anticipadamain l'avertura tras la communitad tenor las disposiziuns dal dretg chantunal.⁴⁸

Art. 20   **Regruppament dal terren**

Il regrouppament dal terren po vegnir ordinà ed er realisà d'uffizi, sch'ils plans d'utilisaziun pretendan quai.

⁴⁶ Integrà tras la cifra II da la LF dals 22 da zer. 2007 (AS 2007 6095; BBl 2006 6337). Versiun tenor la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBl 2010 1049).

⁴⁷ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBl 2010 1049).

⁴⁸ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 6 d'oct. 1995, en vigur dapi il 1. d'avrigl 1996 (AS 1996 965; BBl 1994 III 1075).

2. secziun Effects

Art. 21 Vigur lianta ed adattaziun

¹ Plans d'utilisaziun èn liants per mintgin.

² Sche las relaziuns èn sa midadas considerablamain, vegnan ils plans d'utilisaziun revedids ed adattads, sche quai è necessari.

Art. 22 Permissiun da construcziun

¹ Edifizis e stabiliments dastgan vegnir construids u midads mo cun la permissiun da l'autoritàd.

² La premissa per ina permissiun è:

- a. ch'ìls edificis e stabiliments correspundian a l'intent da la zona d'utilisaziun; e
- b. ch'il terren saja avert.

³ Las ulteriuras premissas dal dretg federal e dal dretg chantunal restan resalvadas.

Art. 23 Excepziuns entaifer las zonas da construcziun

Excepziuns entaifer las zonas da construcziun regla il dretg chantunal.

Art. 24⁴⁹ Excepziuns per edificis e stabiliments ordaifer las zonas da construcziun

En divergenza da l'artitgel 22 alinea 2 litera a pon permissiuns vegnir concedidas per construir edificis e stabiliments e per midar lur intent, sche:

- a. l'intent dals edificis e stabiliments pretenda in lieu ordaifer las zonas da construcziun; e
- b. nagins interess predominants na s'opponan a quai.

Art. 24⁵⁰ Midadas da l'intent senza mesiras architectonicas ordaifer las zonas da construcziun

¹ Sche la midada da l'intent d'in edificis u d'in stabiliment ordaifer las zonas da construcziun na pretenda naginas mesiras architectonicas en il senn da l'artitgel 22 alinea 1, sto la permissiun vegnir concedida:

- a. sch'i na resultan da quai naginas novas consequenzas per il territori, per l'avertura e per l'ambient; e
- b. sch'ella n'è betg inadmissibla tenor in auter decret federal.

⁴⁹ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 20 da mars 1998, en vigur dapi il 1. da sett. 2000 (AS 2000 2042; BBl 1996 III 513).

⁵⁰ Integrà tras la cifra I da la LF dals 20 da mars 1998, en vigur dapi il 1. da sett. 2000 (AS 2000 2042; BBl 1996 III 513).

² La permissiun excepziunala sto vegnir concedida cun la resalva ch'ì vegnia disponi da nov d'uffizi, sche las relaziuns èn sa midadas.

Art. 24b⁵¹ Manaschis accessorics betg agriculs ordaifer las zonas da construcziun

¹ Sche manaschis agriculs en il senn da la Lescha federala dals 4 d'october 1991⁵² davart il dretg funsil puril na pon betg exister vinavant senza in'entrada supplementara, pon vegnir permissas mesiras architectonicas per endrizzar in manaschi accessoric betg agricul sumegliant en edifizis e stabiliments existents.⁵³ La pretensiun tenor l'artitgel 24 litera a na sto betg esser ademplida.

^{1bis} Independentamain da l'exigenza d'ina entrada supplementara pon vegnir permiss manaschis accessorics cun ina stretga relaziun objectiva cun il manaschi agricul; per quels pon vegnir permiss engrondiments moderads, sch'ì na stat betg a disposiziun avunda piazza u sch'ì stat a disposiziun memia pauca piazza en ils edifizis e stabiliments existents.⁵⁴

^{1ter} En centers da gestiun temporars dastgan mesiras architectonicas vegnir permissas mo en ils edifizis e stabiliments existents e mo per manaschis accessorics da restauraziun.⁵⁵

^{1quater} Per evitar distorsiuns da concorrenza ston manaschis accessorics betg agriculs satisfar a las medemas pretensiuns e cundiziuns generalas legalas sco manaschis industrials en situaziuns cumparegliablas en las zonas da construcziun.⁵⁶

² Il manaschi accessoric dastga vegnir manà mo da l'administratur dal manaschi agricul respectivamain dal partenari da vita. Il persunal che lavura per gronda part u exclusivamain per il manaschi accessoric, dastga vegnir engaschà mo per manaschis accessorics tenor l'alinea 1bis. En mintga cas sto la lavur che resulta en questa part dal manaschi vegnir prestada per la part la pli gronda da la famiglia da l'administratur.⁵⁷

³ L'existenza dal manaschi accessoric sto vegnir menziunada en il register funsil.

⁴ Manaschis accessorics betg agriculs furman ina part integrala dal manaschi agricul e suttastattan al scumond da la partiziun reala e da fragmentar parcelas tenor ils artitgels 58–60 da la Lescha federala dals 4 d'october 1991 davart il dretg funsil puril.

⁵ Las disposiziuns da la Lescha federala dals 4 d'october 1991 davart il dretg funsil puril concernent ils mastergns accessorics betg agriculs na vegnan betg applitgadas per ils manaschis accessorics.

⁵¹ Integrà tras la cifra I da la LF dals 20 da mars 1998, en vigur dapi il 1. da sett. 2000 (AS 2000 2042; BBI 1996 III 513).

⁵² SR 211.412.11

⁵³ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007, en vigur dapi il 1. da sett. 2007 (AS 2007 3637; BBI 2005 7097).

⁵⁴ Integrà tras la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007, en vigur dapi il 1. da sett. 2007 (AS 2007 3637; BBI 2005 7097).

⁵⁵ Integrà tras la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007, en vigur dapi il 1. da sett. 2007 (AS 2007 3637; BBI 2005 7097).

⁵⁶ Integrà tras la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007, en vigur dapi il 1. da sett. 2007 (AS 2007 3637; BBI 2005 7097).

⁵⁷ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007, en vigur dapi il 1. da sett. 2007 (AS 2007 3637; BBI 2005 7097).

Art. 24c⁵⁸ Edifizis e stabiliments existents ordaifer las zonas da construcziun che cuntrafan a la zona

¹ Edifizis e stabiliments ordaifer las zonas da construcziun che pon vegnir duvrads conform a l'intent, ma che n'èn betg pli confurms a la zona vegnan da princip protegids en lur situaziun sco tala.

² Cun la permissiun da l'autorità cumpetenta dastgan tals edifizis e stabiliments vegnir renovads, midads per part, engrondids moderadamain u reconstruids, sch'els èn vegnids construids u midads legalmain.⁵⁹

³ Quai vala er per edifizis d'abitar agriculs sco er per edifizis d'economia ch'èn vegnids construids legalmain vi da la chasa d'abitar agricula u ch'èn vegnids midads legalmain, avant ch'il bain immobiligiar respectiv è daventà part dal territori betg surbajegiabel en il senn dal dretg federal. Il Cussegl federal decretescha prescripziuns per evitar consequenzas negativas per l'agricultura.⁶⁰

⁴ Midadas da l'apparientscha ston esser necessarias per in'utilisaziun moderna per intents d'abitar u per ina sanaziun energetica ubain ston avair la finamira da meglierar l'integraziun en la cuntrada.⁶¹

⁵ En mintga cas resalvada resta la cumpatibilità cun ils giavischs relevants da la planisaziun dal territori.⁶²

Art. 24d⁶³ Utilisaziun per intents d'abitar betg agriculs, edifizis e stabiliments degns da vegnir protegids⁶⁴

¹ En edifizis d'abitar agriculs ch'èn mantegnids en lur substanza, dastgan vegnir permessas utilisaziuns per intents d'abitar betg agriculs.⁶⁵

1bis ...⁶⁶

² La midada cumpletta da l'intent d'edifizis e da stabiliments renconuschids sco degns da vegnir protegids po vegnir admissa, sche:⁶⁷

⁵⁸ Integrà tras la cifra I da la LF dals 20 da mars 1998, en vigur dapi il 1. da sett. 2000 (AS 2000 2042; BBl 1996 III 513).

⁵⁹ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 23 da dec. 2011, en vigur dapi il 1. da nov. 2012 (AS 2012 5535; BBl 2011 7083 7097).

⁶⁰ Integrà tras la cifra I da la LF dals 23 da dec. 2011, en vigur dapi il 1. da nov. 2012 (AS 2012 5535; BBl 2011 7083 7097).

⁶¹ Integrà tras la cifra I da la LF dals 23 da dec. 2011, en vigur dapi il 1. da nov. 2012 (AS 2012 5535; BBl 2011 7083 7097).

⁶² Integrà tras la cifra I da la LF dals 23 da dec. 2011, en vigur dapi il 1. da nov. 2012 (AS 2012 5535; BBl 2011 7083 7097).

⁶³ Integrà tras la cifra I da la LF dals 20 da mars 1998, en vigur dapi il 1. da sett. 2000 (AS 2000 2042; BBl 1996 III 513).

⁶⁴ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 22 da mars 2013, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 905; BBl 2012 6589 6607).

⁶⁵ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007, en vigur dapi il 1. da sett. 2007 (AS 2007 3637; BBl 2005 7097).

⁶⁶ Integrà tras la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007 (AS 2007 3637; BBl 2005 7097). Aboli tras la cifra I da la LF dals 22 da mars 2013, cun effect dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 905; BBl 2012 6589 6607).

⁶⁷ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007, en vigur dapi il 1. da sett. 2007 (AS 2007 3637; BBl 2005 7097).

- a. quels èn vegnids mess sut protecziun da l'autorità cumpetenta; e
  - b. lur mantegniment permanent na po betg vegnir garantì autramain.
- ³ Permissiuns tenor quest artitgel dastgan vegnir concedidas mo, sche:⁶⁸
- a. l'edifizi u il stabiliment na vegn betg pli duvrà per l'intent vertent, è adattà per l'utilisaziun previsa e na pretenda nagin edifizis cumpensatoric che n'è betg necessari;
  - b. l'apparientscha e la structura architectonica da basa na vegnan betg midadas essenzialmain;
  - c. in engrondiment mo minimal da l'avertura existenta è necessari e tut ils custs d'infrastructura che resultan en connex cun la midada cumpletta da l'intent dals edifizis e stabiliments pon vegnir adossads a lur proprietaris;
  - d. la cultivaziun agricola dal bain immobiligiar vischin n'è betg periclitada;
  - e. nagins interess predominants na s'opponan a quai.

Art. 24e⁶⁹ Tegnair animals sco hobi

¹ En edifizis betg abitads u en parts d'edifizis betg abitadas, ch'èn mantegnids en lur substanza, vegnan permessas mesiras architectonicas, sch'ellas servan als abitants d'in edifizis d'abitar vischin a tegnair animals sco hobi e sch'ellas garanteschan ch'ils animals pon vegnir tegnids conform a lur natira.

² En il rom da l'alinea 1 vegnan permess novs stabiliments al liber, sch'els èn necessari per tegnair ils animals conform a lur natira. En l'interess da tegnair ils animals conform a lur natira pon tals stabiliments avair dimensiuns pli grondas che las mesiras minimalas legalas, sche quai è cumpatibel cun las exigenzas relevantas da la planisaziun dal territori e sch'ils stabiliments vegnan construids da maniera reversibla.

³ Ils stabiliments al liber pon vegnir duvrads per s'occupar dals animals sco hobi, sche quai na chaschuna naginas midadas architectonicas e sch'i na resultan naginas novas consequenzas per il spazi e per l'ambient.

⁴ Clasiras che servan a la pasculaziun e che na chaschunan nagins dischavantatgs per la cuntrada vegnan permess er, sch'ils animals vegnan tegnids en la zona da construcziun.

⁵ Las permissiuns tenor quest artitgel dastgan vegnir concedidas mo, sche las premisas da l'artitgel 24d alinea 3 èn ademplidas.

⁶ Il Cussegl federal regla ils detagls. El fixescha en spezial, en tge relaziun che las pusaivladads da far midadas tenor quest artitgel stattan envers quellas tenor l'artitgel 24c e tenor l'artitgel 24d alinea 1.

⁶⁸ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007, en vigur dapi il 1. da sett. 2007 (AS 2007 3637; BBI 2005 7097).

⁶⁹ Integrà tras la cifra I da la LF dals 22 da mars 2013, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 905; BBI 2012 6589 6607).

3. secziun Cumpetenzza e procedura

Art. 25 Cumpetenzas chantunalas

¹ Ils chantuns reglan las cumpetenzas e las proceduras.

^{1bis} Per tut las proceduras per construir, per midar u per midar l'intent d'edifizis e da stabiliments fixeschan els ils termins e lur effects.⁷⁰

² L'autorità chantunala cumpetenta decida tar tut ils projects da construcziun ordaifer las zonas da construcziun, sch'els èn confurms a la zona u sch'i po vegnir concedida ina permissiun excepziunala per els.⁷¹

Art. 25a⁷² Principis da la coordinaziun

¹ Sche la construcziun u la midada d'in edifizis u stabiliment dovra disposiziuns da pliras autoritads, sto vegnir designada in'autorità che procura per ina coordinaziun suffizienta.

² L'autorità ch'è responsabla per la coordinaziun:

- a. po prender las mesiras ch'èn necessarias per manar la procedura;
- b. procura per in'exposiziun publica cuminaivla da tut ils documents da dumonda;
- c. procura che tut las autoritads chantunalas e federalas participadas inoltreschian posiziuns cumplessivas davart il project;
- d. procura per ina coordinaziun dal cuntegn sco er sche pussaivel per ina comunicaziun cuminaivla u simultana da las disposiziuns.

³ Las disposiziuns na dastgan cuntegnair naginas cuntradicziuns.

⁴ Quests principis èn applitgabels confirm al senn per la procedura dal plan d'utilisaziun.

Art. 26 Approvaziun dals plans d'utilisaziun tras in'autorità chantunala

¹ In'autorità chantunala approvescha ils plans d'utilisaziun e lur adattaziuns.

² Ella examinescha, sche quels correspundan als plans directivs chantunals ch'èn approvads dal Cussegl federal.

³ Sch'ils plans d'utilisaziun èn vegnids approvads da l'autorità chantunala, daventan els liants.

⁷⁰ Integrà tras la cifra I da la LF dals 6 d'oct. 1995 (AS 1996 965; BBl 1994 III 1075). Versiun tenor la cifra I da la LF dals 20 da mars 1998, en vigur dapi il 1. da sett. 2000 (AS 2000 2042; BBl 1996 III 513).

⁷¹ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 20 da mars 1998, en vigur dapi il 1. da sett. 2000 (AS 2000 2042; BBl 1996 III 513).

⁷² Integrà tras la cifra I da la LF dals 6 d'oct. 1995, en vigur dapi il 1. da schan. 1997 (AS 1996 965; BBl 1994 III 1075).

Art. 27 Zonas da planisaziun

¹ Sche plans d'utilisaziun ston vegnir adattads u sch'els n'èn betg anc avant maun, po l'autorità cumpetenta determinar zonas da planisaziun per territoris circumscrits detagliadamain. Entaifer las zonas da planisaziun na dastga vegnir fatg nagut che pudess engrevgiar la planisaziun d'utilisaziun.

² Zonas da planisaziun dastgan vegnir determinadas per maximalmain 5 onns; il dretg chantunal po prevair ina prolungaziun.

Art. 27a⁷³ Disposiziuns restrictivas dals chantuns per construir ordaifer las zonas da construcziun

Sin via da la legislaziun chantunala pon vegnir decretadas disposiziuns restrictivas tar ils artitgels 16a ainea 2, 24b, 24c e 24d.

3. titel Contribuziuns federalas**Art. 28**⁷⁴**Art. 29** Contribuziuns ad indemnisaziuns per mesiras da protecziun

La Confederaziun po pajar contribuziuns ad indemnisaziuns per mesiras da protecziun spezialmain impurtantas tenor l'artitgel 17.

Art. 29a⁷⁵ Contribuziuns a projects

¹ En collavuraziun cun ils chantuns, cun las citads e cun las vischnancas po la Confederaziun promover projects che servan duraivlamain a meglierar la qualità d'abitar e la coesiun sociala en zonas d'abitar.

² L'Uffizi federal da svilup dal territori coordinescha questa promoziun cun ils servetschs federals pertutgads e garanteschia in'evaluaziun sistematica da las experientschas fatgas.

Art. 30 Premissa per autras contribuziuns

Pajaments da contribuziuns previsas tenor autras leschas federalas a mesiras che han in effect sin il territori collia la Confederaziun cun la cundiziun che questas mesiras correspundian als plans directivs approvads.

⁷³ Integrà tras la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007 (AS 2007 3637; BBl 2005 7097). Versiun tenor la cifra I da la LF dals 23 da dec. 2011, en vigur dapi il 1. da nov. 2012 (AS 2012 5535; BBl 2011 7083 7097).

⁷⁴ Aboli tras la cifra I da la LF dals 13 da dec. 2002, cun effect dapi il 1. da fan. 2003 (AS 2003 1021; BBl 2002 6965).

⁷⁵ Integrà tras la cifra 3 da l'aggiunta da la LF dals 16 da dec. 2016 (integraziun), en vigur dapi il 1. da schan. 2019 (AS 2017 6521, 2018 3171; BBl 2013 2397, 2016 2821).

4. titel   **Organisaziun**

Art. 31   Posts spezialisads chantunals

Ils chantuns designeschan in post spezialisà per la planisaziun dal territori.

Art. 32   Post spezialisà da la Confederaziun

Il post spezialisà da la Confederaziun è l'Uffizi federal da svilup dal territori⁷⁶.

5. titel   **Protecziun giuridica**

Art. 33   Dretg chantunal

¹ Plans d'utilisaziun vegnan exponids publicamain.

² Il dretg chantunal prevesa almain in med legal cunter disposiziuns e cunter plans d'utilisaziun che sa basan sin questa lescha e sin sias disposiziuns executivas chantunals e federalas.

³ El garantescha:

a.⁷⁷ la legitimaziun almain en la medema dimensiun sco per recurs en chaussas da dretg public al Tribunal federal;

b. l'examinaziun cumpletta tras almain in'autorità da recurs.

⁴ Per contestar disposiziuns d'autoritads chantunals, per las qualas vegn applitgà l'artitgel 25a alinea 1, ston vegnir previsas instanzas da meds legals unitaras.⁷⁸

Art. 34⁷⁹   Dretg federal

¹ Per ils meds legals ad autoritads federalas valan las disposiziuns generalas da la giurisdicziun federala.

² Chantuns e vischnancas han il dretg da recurrer cunter decisziuns da las ultimas instanzas chantunals concernent:

a. indemnisaziuns sco consequenza da restricziuns da la proprietad (art. 5);

b. la confurmitad a la zona d'edifizis e da stabiliments ordaifer las zonas da construcziun;

c. permissiuns en il senn dals artitgels 24–24d e 37a.⁸⁰

⁷⁶ Designaziun tenor il conclud dal Cussegl federal betg publitgà dals 17 da matg 2000.

⁷⁷ Versiun tenor la cifra 64 da l'aggiunta da la LF dals 17 da zer. 2005 davart il TAF, en vigur dapi il 1. da schan. 2007 (AS 2006 2197 1069; BBI 2001 4202).

⁷⁸ Integrà tras la cifra I da la LF dals 6 d'oct. 1995, en vigur dapi il 1. da schan. 1997 (AS 1996 965; BBI 1994 III 1075).

⁷⁹ Versiun tenor la cifra 64 da l'aggiunta da la LF dals 17 da zer. 2005 davart il TAF, en vigur dapi il 1. da schan. 2007 (AS 2006 2197 1069; BBI 2001 4202).

⁸⁰ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007, en vigur dapi il 1. da sett. 2007 (AS 2007 3637; BBI 2005 7097).

³ L'Uffizi federal d'agricultura ha il dretg da far recurs cunter decisziuns davart projects che dovran surfatschas cun culturas alternantas.⁸¹

6. titel Disposiziuns finalas

Art. 35 Termins per plans d'utilisaziun⁸²

¹ Ils chantuns procuran che:

a.⁸³ ...

b. ils plans d'utilisaziun vegnian fatgs a temp, sajan però avant maun il pli tard 8 onns suenter l'entrada en vigur da questa lescha.

² ...⁸⁴

³ Ils plans d'utilisaziun ch'èn valaivels il mument che questa lescha entra en vigur restan en vigur tenor il dretg chantunal fin a l'approvaziun tras l'autorità cumpe-tenta.⁸⁵

Art. 36 Mesiras introductivas dals chantuns

¹ Ils chantuns decreteschan las prescripziuns ch'èn necessarias per applitgar questa lescha.

² Uschè ditg ch'il dretg chantunal na designescha naginas autras autoritads, han las regenzas chantunals il dretg da prender regulaziuns provisoricas, en spezial da determinar zonas da planisaziun (art. 27) e da decretar disposiziuns restrictivas per construir ordaifer las zonas da construcziun (art. 27a).⁸⁶

³ Uschè ditg ch'i na dat naginas zonas da construcziun e ch'il dretg chantunal na prevesa nagut auter, vala il territori per gronda part surbajegià sco zona da construcziun provisorica.

Art. 37 Zonas d'utilisaziun temporaras

¹ Sche territoris ch'èn adattads spezialmain per l'agricultura, cuntradas u lieus che han ina impurtanza speziala èn periclitads directamain e sche las mesiras necessarias na vegnan betg prendidas entaifer in termin fixà dal Cussegl federal, po il Cussegl federal

⁸¹ Integrà tras la cifra 5 da l'aggiunta da la LF dals 22 da mars 2013, en vigur dapi il 1. da schan. 2014 (AS **2013** 3463 3863; BBI **2012** 2075).

⁸² Versiun tenor la cifra II 27 da la LF dals 20 da mars 2008 davart la rectificaziun formala dal dretg federal, en vigur dapi il 1. d'avust 2008 (AS **2008** 3437; BBI **2007** 6121).

⁸³ Aboli tras la cifra II 27 da la LF dals 20 da mars 2008 davart la rectificaziun formala dal dretg federal, cun effect dapi il 1. d'avust 2008 (AS **2008** 3437; BBI **2007** 6121).

⁸⁴ Aboli tras la cifra II 27 da la LF dals 20 da mars 2008 davart la rectificaziun formala dal dretg federal, cun effect dapi il 1. d'avust 2008 (AS **2008** 3437; BBI **2007** 6121).

⁸⁵ Versiun tenor la cifra II 27 da la LF dals 20 da mars 2008 davart la rectificaziun formala dal dretg federal, en vigur dapi il 1. d'avust 2008 (AS **2008** 3437; BBI **2007** 6121).

⁸⁶ Versiun tenor la cifra I da la LF dals 23 da mars 2007, en vigur dapi il 1. da sett. 2007 (AS **2007** 3637; BBI **2005** 7097).

determinar zonas d'utilisaziun temporaras. Entaifer talas zonas na dastga vegnir fatg nagut che pudess influenzar negativamain la planisaziun d'utilisaziun.

² Uschespert ch'ils plans d'utilisaziun èn avant maun, abolescha il Cussegl federal las zonas d'utilisaziun temporaras.

Art. 37a⁸⁷ Edifizis e stabiliments commerzials esters a la zona ordaifer zonas da construcziun

Il Cussegl federal regla las premissas, sut las qualas èn admissiblas midadas d'intent d'edifizis e da stabiliments che vegnan duvrads commercialmain, ch'èn vegnids construids avant il 1. da schaner 1980 e ch'èn daventads dapi lura inconfurms a la zona sco consequenza da las midadas dals plans d'utilisaziun.

Art. 38⁸⁸ Disposiziun transitorica da la midada dals 17 da december 2010

¹ Ils chantuns pertutgads adattan lur plans directivs entaifer in termin da 3 onns suenter l'entrada en vigur da questa midada a sias exigenzas e procuran che las vischnancas pertutgadas prendian mesiras adattadas entaifer la medema perioda, en spezial ch'ellas fixeschian contingents annuals, ch'ellas fixeschian quotas d'emprimas abitaziuns, ch'ellas determineschian zonas d'utilisaziun spezialas u ch'ellas incasseschian taxas directivas.

² Suenter la scadenza da quest termin na dastgan vegnir permessas naginas abitaziuns secundaras uschè ditg, fin ch'ils chantuns e las vischnancas han prendì las mesiras necessarias.

Art. 38a⁸⁹ Disposiziuns transitoricas da la midada dals 15 da zercladur 2012

¹ Entaifer 5 onns dapi l'entrada en vigur da la midada dals 15 da zercladur 2012 adattan ils chantuns lur plans directivs a las pretensiuns dals artigels 8 ed 8a alinea 1.

² Fin ch'il Cussegl federal n'ha betg approvà questas adattaziuns dal plan directiv, na dastga il chantun respectiv betg engrondir la surfatscha totala da las zonas da construcziun ch'èn vegnidadas determinadas cun vigur legala.

³ Suenter la scadenza dal termin tenor l'alinea 1 na dastga il chantun respectiv determinar naginas novas zonas da construcziun, uschè ditg ch'il Cussegl federal n'ha betg approvà l'adattaziun dal plan directiv.

⁴ Entaifer 5 onns dapi l'entrada en vigur da la midada dals 15 da zercladur 2012 reglan ils chantuns la cumpensaziun adequata d'avantatgs e da dischavantatgs considerabels tenor las pretensiuns da l'artigel 5.

⁵ Suenter la scadenza dal termin tenor l'alinea 4 na dastga il chantun respectiv determinar naginas novas zonas da construcziun, uschè ditg ch'el na dispona betg d'ina

⁸⁷ Integrà tras la cifra I da la LF dals 20 da mars 1998, en vigur dapi il 1. da sett. 2000 (AS 2000 2042; BBl 1996 III 513).

⁸⁸ AS 2011 2913; BBl 2007 5765. Versiun tenor la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBl 2010 1049).

⁸⁹ Integrà tras la cifra I da la LF dals 15 da zer. 2012, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 899; BBl 2010 1049).

cumpensaziun adequata tenor las pretensiuns da l'artitgel 5. Il Cussegl federal designescha quests chantuns, suenter ch'els han puid vegnir a pled.

Art. 39 Referendum ed entrada en vigur

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² Il Cussegl federal fixescha l'entrada en vigur.

Data da l'entrada en vigur: 1. da schaner 1980⁹⁰

⁹⁰ COCF dals 14 da nov. 1979.

